

Dziennik Ireny Hauser

Kategorie: Przedmioty

Od 15 czerwca 1942 r. Irene Hauser (vide) prowadziła w getcie dziennik. Jest on jedynym znanym dziennikiem pisanym w getcie przez dojrzałą kobietę i jedynym autorstwa osoby deportowanej z Wiednia.

Pierwszy zapis wyraża wolę, aby notes został przekazany siostrze mieszkającej w Anglii. Początek notatek to spis najbliższych członków rodziny i prawdopodobnie przyjaciół wraz z adresami, czasem zawodem. Regularne wpisy prowadzone od lata 1942 r. poprzedza retrospektywne zestawienie najistotniejszych dla Ireny informacji dotyczących przyjazdu do getta, kolejnych miejsc zakwaterowania, zatrudnienia męża Leopolda (1898 - zm. po wojnie w Wiedniu), przydziałów żywności.

Dziennik jest też niezwykle wartościowym materiałem do badania codzienności getta, zwłaszcza wśród Żydów deportowanych z Rzeszy i Protektoratu. Przez zapisy Ireny przebiega tęsknota za rodziną, bolesny brak jakichkolwiek wiadomości od rodziny (vide Blokada pocztowa). Irene nie mogła wiedzieć, że większość jej najbliższych do tego czasu została deportowana z Wiednia do gett i obozów, a w większości przypadków zgładzona.

Dziennik zawiera wiele intymnych szczegółów życia Irene, m.in. pogarszającą się relację z mężem Leopoldem. Źródłem największych problemów były głód i brak możliwości zdobycia pożywienia, przede wszystkim widok słabnącego synka Bobiego (właśc. Erich, 1936–1942). Irene po kolei wyprzedawała swoje ubrania, z bezradności wyłamała nawet złotą koronę z zęba, za którą kupiła zaledwie pół kilograma kartofli. Dziennik w dobrym świetle pokazuje relacje autorki z sąsiadami, w większości tak jak ona wsiedlonymi do getta jesienią 1941 r., którzy starali się wesprzeć Irene, zlecając jej drobne prace domowe, umożliwiające zakup jedzenia.

Ostatni zapis w dzienniku pochodzi z 8 września 1942 r. Irene została wywieziona w czasie [szpery](#) (vide) wraz z sześciolatnim synem Erichem do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (vide),

gdzie oboje ponieśli śmierć przez zagazowanie.

Irena pisała w języku niemieckim, często stosowała równoważniki zdań bądź skróty. Notowała piórem z czarnym atramentem w notesie formatu 60 × 98 mm w skórzanej oprawie z mosiężnymi okuciami i klamerką. Zapisanych zostało 111 stron, 19 pozostało pustych. Opatrzony datami zapisy nie zawsze pojawiają się w porządku chronologicznym. Być może autorka notowała je pod wpływem impulsu, w przypadkowym miejscu w notesie. Czasami wpis rozpoczynał się na prawej stronie i był kontynuowany na lewej. Niemniej większość notatek prowadzona jest od lewej do prawej strony.

Dziennik prawdopodobnie ukryto na terenie getta. Po zakończeniu wojny został odnaleziony i był przechowywany w rękach prywatnych. W 1991 r. za pośrednictwem Arnolda Mostowicza (vide) został przekazany do Archiwum ŻIH (sygn. 302/299).

Ewa Wiatr

Źródła

AŻIH, 302/299, Dziennik Ireny Hauser.

Cud, że ręka jeszcze pisze, tłum. i oprac. J.W. Solecki, wyd. 1, Warszawa: Libella, 1993; I. Hauser, Dziennik, tłum. K. Radziszewska, red. K. Radziszewska, E. Wiatr, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019.

Tagi

literatura getta Żydzi z Rzeszy i Protektoratu

Data aktualizacji: 30-07-2026

Data dodania: 16-09-2025